

Sygn. akt V KK 488/18

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Agnieszka Murzynowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego

w sprawie skazanego **Z. C.**

w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary
pozbawienia wolności

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 lipca 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego

- na niekorzyść

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 maja 2018 r., sygn. akt II AKzw (...)

zmieniającego postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 20 lutego 2018 r., sygn. akt V Kow (...),

**oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, kosztami
postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Z. C. został skazany prawomocnymi wyrokami :

- Sądu Rejonowego w I., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 282 k.k. na karę 1,5 roku
pozbawienia wolności;

- Sądu Rejonowego w I., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 158 § 1 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności;
- Sądu Okręgowego w B., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 158 § 3 k.k. i art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 7 lat pozbawienia wolności;
- Sądu Rejonowego w I., sygn. akt II K (...), za czyn z art. 263 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym tym wyrokiem wymierzono mu karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności;
- Sądu Okręgowego w B., sygn. akt III K (...), zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...), sygn. akt II AKa (...), za czyn z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 10 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 24 listopada 2011 r., sygn. akt III K (...), Sąd Okręgowy w B. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w I., sygn. akt II K (...) i II K (...) oraz Sądu Okręgowego w B. sygn. akt III K (...), wymierzając karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 8 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a także jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w I., sygn. akt II K (...) oraz Sądu Okręgowego w B., sygn. akt III K (...) i wymierzył Z. C. karę łączną 10 lat pozbawienia wolności. Koniec odbywania powyższych kar pozbawienia wolności został oznaczony na dzień 14 stycznia 2021 r., w związku z czym skazany nabył uprawnienie do warunkowego przedterminowego zwolnienia w dniu 14 października 2011 r.

Dnia 24 maja 2017 r. obrońca Z. C. złożył w Sądzie Okręgowym w W. wniosek o warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia przez skazanego reszty kary pozbawienia wolności, przy czym był to już 7 wniosek w tym przedmiocie. Postanowieniem z dnia 20 lutego 2018 r., sygn. akt V Kow (...), Sąd Okręgowy w W. odmówił skazanemu warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności, ustalając iż zachodzi wobec niego ujemna prognoza społeczno - kryminologiczna.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył obrońca skazanego, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, wyrażający się w uznaniu, że postawa i

warunki osobiste Z.C. nie pozwalają mu na uzyskanie warunkowego przedterminowego zwolnienia z reszty odbycia kary.

Po rozpoznaniu wniesionego środka odwoławczego Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z dnia 21 maja 2018 r., sygn. akt II AKzw (...), działając na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że warunkowo zwolnił Z. C. z odbycia reszty z sumy kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w B. z dnia 24 listopada 2011 r., sygn. akt III K (...), których koniec przypada na dzień 14 stycznia 2021 r., wyznaczając mu okres próby do dnia 14 stycznia 2021 r. i w okresie tym oddając go pod dozór kuratora w miejscu zamieszkania oraz nakładając na warunkowo zwolnionego obowiązek podjęcia stałej pracy zarobkowej, a także powstrzymywania się od nadużywania alkoholu.

Rozstrzygnięcie to zaskarżył w drodze kasacji na niekorzyść skazanego Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, stawiając zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść postanowienia naruszenia przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k., art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegającego na tym, że Sąd Apelacyjny w (...), orzekając odmiennie co do istoty, nie dokonał wszechstronnej, kompletnej i wnikliwej oceny wszystkich przesłanek z art. 77 § 1 k.k.,

na podstawie których ustala się prognozę kryminologiczno - społeczną, z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a także zasad prawidłowego rozumowania i nie poddał w tym zakresie prawidłowej analizie i ocenie całego materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, oceniając przede wszystkim w sposób dowolny opinię psychologiczną, dotyczącą skazanego z dnia 5 listopada 2017 r. wskazującą, że obecnie skazany daje jedynie umiarkowaną gwarancję prawidłowego funkcjonowania w ramach warunkowego przedterminowego zwolnienia, pomijając przy prognozowaniu negatywną prognozę kryminologiczno - społeczną dyrektora zakładu karnego, w którym przebywał Z. C., oraz nadając części dowodów i faktów nadmierne znaczenie, a mianowicie zaangażowaniu skazanego w proces resocjalizacji, korzystnym warunkom adaptacji na wolności i pozytywnemu oparciu w rodzinie, przy przyjęciu, że proces

resocjalizacyjny ma charakter trwały, z pominięciem okoliczności popełnienia przez skazanego przestępstw, sposobu życia przed i zachowania po popełnieniu przestępstw oraz właściwości i warunków osobistych skazanego, jak również nie wykazał, że stanowisko Sądu I instancji w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia było w sposób oczywisty wadliwe, co w konsekwencji doprowadziło Sąd odwoławczy do ustalenia błędnej oceny prognozy kryminologiczno - społecznej, o której mowa w art. 77 § 1 k.k., oraz do wydania wadliwego i nienależycie umotywowanego postanowienia o warunkowym przedterminowym zwolnieniu Z. C. z odbycia reszty kary. Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego cel stanowi eliminacja z obiegu prawnego orzeczeń dotkniętych najpoważniejszymi uchybieniami, mogącymi wywrzeć wpływ na treść orzeczenia. Zarzut kasacyjny – aby okazać się skuteczny – musi więc wskazywać na naruszenie znaczącej rangi, a nie stanowić polemikę z niesatysfakcjonującym strony rozstrzygnięciem Sądu II instancji – w szczególności nie może atakować poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych.

Kasacja złożona przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego choć zarzuca wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie licznych przepisów prawa procesowego, w istocie – co wynika wprost z treści obszernego uzasadnienia – uderza w sam fakt ustalenia przez ten Sąd pozytywnej prognozy kryminologicznej w stosunku do Z. C. . Ocena stopnia prawdopodobieństwa przestrzegania przez skazanego porządku prawnego i wykonywania nałożonych przez Sąd obowiązków w okresie próby należy do sfery ustaleń faktycznych, których kwestionowanie jest niedozwolone na etapie postępowania kasacyjnego – ponieważ błąd w ustaleniach faktycznych nie należy do katalogu podstaw skargi, wymienionych w art. 523 § 1 k.p.k. Zgodnie z intencją ustawodawcy, celem i funkcją postępowania kasacyjnego nie jest bowiem ponowna kontrola ustaleń poczynionych na etapie postępowania rozpoznawczego, co stanowiłoby powielenie postępowania odwoławczego (por.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2018 r., sygn. akt III KK 313/18). Skarżący, podnosząc zarzuty formalnoprocesowe, nie wskazuje jednocześnie na żadne konkretne uchybienia w procesie oceny przesłanek prognozy kryminologicznej – poprzestając na ogólnych stwierdzeniach, że nie była ona wszechstronna, kompletna i wnikliwa, co uchybiło zasadzie swobodnej oceny dowodów. Wystarczającym wsparciem tych twierdzeń jest, zdaniem autora kasacji, skąpość uzasadnienia, niezawierającego dostatecznie szczegółowej analizy ocenionych odmiennie okoliczności sprawy.

O ile można się zgodzić z autorem kasacji, iż uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie należy do nadmiernie obszernych, o tyle trudno podzielić wyciągnięty na tej podstawie wniosek, że przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny ocena przesłanek prognozy kryminologicznej była mało wnikliwa i pomijała którąkolwiek z ustawowych przesłanek. Wręcz przeciwnie. Sąd odwoławczy zważył okoliczności popełnionych przez skazanego przestępstw, uwzględnił treść opinii psychologicznej, dotychczasowy przebieg kary, postawę, właściwości i warunki osobiste Z. C. . Uznał natomiast, że Sąd Okręgowy nadmierną wartość przypisał tym przesłankom, które brane są pod uwagę w procesie orzekania kary. Podkreślił, iż w realiach tej sprawy, okoliczności te, choć istotne, nie mogą mieć decydującego charakteru. Inne bowiem racje – wskazane w piśmie obrońcy - takie jak pozytywne i bezkonfliktowe zachowanie skazanego w Zakładzie Karnym, udział w konkursach i akcjach charytatywnych, przejście przez program resocjalizacyjny, krytyczny stosunek do popełnionych przestępstw, odbycie nauki i kursów zawodowych, podjęcie pracy (w tym jako wolontariusz), bliski kontakt z rodziną, posiadanie stałego miejsca zamieszkania, ale przede wszystkim bezproblemowe uczestnictwo w systemie przepustkowym – uzasadniają przyjęcie, że Z. C. będzie przestrzegał porządku prawnego. Swoistym potwierdzeniem prawidłowości dokonanej przez Sąd Apelacyjny prognozy okazał się fakt, że w okresie od warunkowego przedterminowego zwolnienia do rozpoznania kasacji Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, nie doszło do odwołania środka probacyjnego wobec skazanego.

Wnikliwa lektura kasacji nie tylko prowadzi do wniosku, iż skarżący dokonał niedozwolonego na tym etapie postępowania ataku na ustalenia faktyczne, lecz

również pośrednio zakwestionował zasadność stosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia wobec sprawców przestępstw przeciwko życiu lub zdrowiu, zagrożonych wysokimi karami. Pogląd taki nie ma oparcia ani w treści przepisów, ani w stanowisku nauki, ani też w wynikach badań naukowych na temat powrotności do przestępstwa sprawców zabójstw, zwłaszcza tych, którzy korzystali z warunkowego przedterminowego zwolnienia. Już w 1928 r. B. W. zwracał uwagę, że „jeżeli (...) osiągnięto już dodatnie wyniki wychowawcze to dalsze przedłużanie działalności wychowawczej w więzieniu może je całkowicie zniweczyć, a w najlepszym razie zmniejszyć” (cyt. za E. Janiszewska-Talago, *Wykonywanie kar długoterminowego pozbawienia wolności*, Warszawa 1980, s. 10). Świadomy tej okoliczności ustawodawca wprowadził możliwość warunkowego przedterminowego zwolnienia, które, wbrew stanowisku prezentowanym przez skarżącego, nie oznacza końca kary, lecz jej odbywanie w warunkach wolnościowych, pod dozorem, poprzez stopniową akomodację do nowego środowiska. Instytucja warunkowego zwolnienia stanowi naturalne zwieńczenie systemu progresywnego odbywania kary, którego elementy zostały przyjęte w polskim prawie karnym wykonawczym. Zapobiega to prizonizacji, a ukierunkowuje pracę resocjalizacyjną – tak personelu więziennego, jak i samych skazanych – na przygotowanie do opuszczenia przez skazanych zakładu karnego i zgodne z prawem funkcjonowanie poza murami zakładu karnego. Ma to szczególne znaczenie właśnie dla skazanych na kary długoterminowe, którzy potrzebują większej motywacji, by nie popaść w desperację, a zmobilizować się do zmiany postaw życiowych. Tym bardziej, że ustawodawca nie ogranicza dostępu do dobrodziejstwa warunkowego przedterminowego zwolnienia żadnej kategorii sprawców.

Decyzja o udzieleniu warunkowego przedterminowego zwolnienia zawsze pociąga za sobą ryzyko, że zwolniony powróci na drogę przestępstwa. Równie fatalna w skutkach może się jednak okazać odmowa udzielenia środka probacyjnego sprawcy, który podjął wysiłek zmiany i potrzebuje sygnału od społeczeństwa, iż warto dać mu jeszcze jedną szansę. Dlatego rozstrzygnięcia w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia wymagają wnikliwego rozpatrzenia wszystkich okoliczności dotyczących konkretnego skazanego. Po dokonaniu takiego właśnie rozpoznania, Sąd Apelacyjny skorygował prognozę

kryminologiczną, sporządzoną przez Sąd Okręgowy, a ustalenie to pozostaje pod ochroną art. 7 k.p.k.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.